

FOLK OG LAND

Nr. 23 — 8. årgang

Lørdag 1. august 1959

LØSSALG 65 ØRE

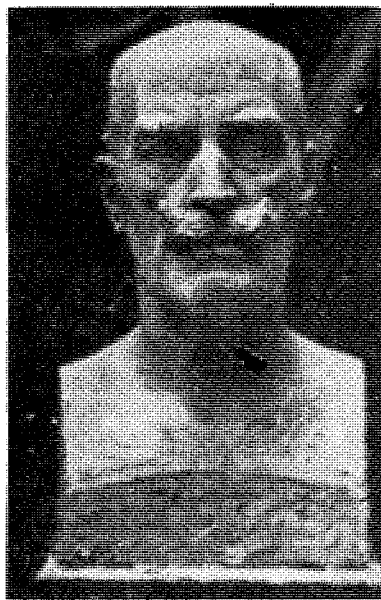
Jørgen Siversten
Spongdaal 100

SIEGFRIED:

4. august 1859

KNUT HAMSun

4. august 1959

Professor Rasmussens byste av dikteren

Dette er ikke historien om dikteren Knut Hamsun. Den blir i disse dage skrevet om og om igjen rundt omkring i alle verdens land i forbindelse med hundreårsjubileet og vi har ikke stort av betydning å føye til det som allerede er skrevet om

åndsgigantens bidrag til Aftenlandets kultur.

Men vi har litt å si om den kamp Knut Hamsun førte for at denne kultur, som han selv hadde ydet et så verdifullt bidrag til, ikke skulde gå under i rød eller gylden materialisme. For oss er Knut Hamsun nemlig ikke bare — ja ikke engang i første rekke — den store dikter, men den store seer og profet. Og han var vår meningsfelle i godt og i det noen kaller vondt. Han var vår åndelige fører. Vi vil ikke godvillig se på at en i forbindelse med jubileets feststemning lager vår høvding om til en ganske almindelig halvsløv kronjössing med varig svekkede sjelsevner, hvis patriotiske problem var «å komme med på den rette sida»..

*

Dette er altså ingen jubileumsartikkel i vanlig forstand, men det er kanskje likevel nødvendig å minne om visse hovedlinjer og visse be-
givenheter som det vel ikke

er så hyggelig å tenke tilbake på for den store, men alt annet enn hvite flokk som ropte sitt «korsfest, korsfest» i 1945 og fremover til hundreårsjubileet begynte å kaste sin glans bakover til de villfarne. Etter at den ulykkelige Tysklandsfange Olav Røgeberg, som aldri overvant sjokket fra dengang, nå er død, er det vel ikke stort andre igjen som ikke skammer seg enn de 33 småtasser i Kunstforeningen med Einar Sissener i spissen, som tok seg rett til å tale på vegne av 600 medlemmer som ikke møtte frem og til å fornye sin fordømmelse av Knut Hamsun. Er ikke hele situasjonens komikk her samlet i et nøtteskall: Einar Sissener og Peter Bendow som forviser Knut Hamsun og Christian Sinding fra Parnasset?!

*

Da Norges store talsmann — i menneskealdre et smelende norsk flagg rundt omkring i hele vår kulturverden, Nobelpristageren Knut Hamsun døde, var han lyst i bann i sitt eget fedreland — og ikke bare av en Olav Røgeberg, en Einar Sissener og en Peter Bendow med gelikere. I oppløsningstiden etter verdenskrigen ble den høyt bedagede dikter som en forbryter slept gjennom tvangsinnesperringer og sinnssykehus. Han ble stilt for retten og han ble dømt til fortapelse av det han eiet som «landsforreder». Og han ble selvsagt smedet og spyttet på av hver en larv i dette land både i skrift og i tale. Den kloke professor i psykiatri eraktet at den mann hvis ånd hadde lyst som en fakkel over hele den siviliserte verden hadde varig svekkede sjelsevner. Kjenner vi Langfeldt rett så smilte han ikke engang litt over seg selv og sin besynderlige vitenskap da han skrev dette. Den gamle dikter svarte hundene som bjeffet mot ham med boken «På gjengrodde stier». Som i et nytt lynglimt gjennom mørket og forfallet så man her materialismen, representert ved professor Langfeldt konfrontert med ånden, representert ved den «åndssvekkede» dikterhøvding Knut Hamsun lutende mot sin grav.

*

Knut Hamsun stammet fra gammel norsk bondeett, og

I mandommens kraft

han er da også blitt jordens og ettens og naturmysterienes dikter fremfor noen. Dypt poetisk, men likevel fylt av dystert realisme, en ordets mester i alvor og skjemt, og et levende opkomme av underfundig menneskekunnskap. Som glitrende perler på en snor har han skjenket verden verker som aldri vil dø: Sult, Mysterier, Ny Jord, Pan, Viktoria, Ved rigets Port, Livets

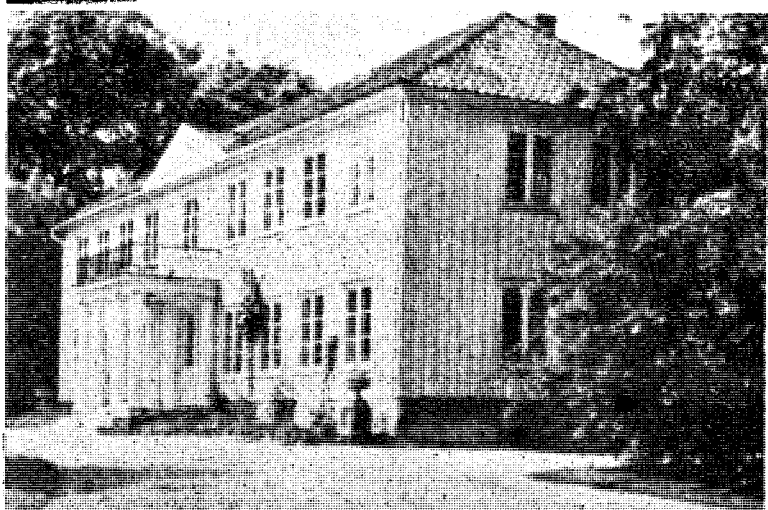
spil, Svermere, Under høststjernen, Benoni, Rosa, En vandrer spiller med sordin, Den siste glede, Barn av tiden, Søgelfoss by, Markens grøde, Konene ved vannposten, Siste kapittel, Landstrykere, August, Men livet lever, Ringen sluttet, Nabobyen — — —

*

Hamsun var et herremenneske med stor selvfølelse og (Forts. s. 6).

De siste år

Nørholm

Striden om Lærersambandet

Det var interessant å lese artikkelen i «Folk og Land» 16. mai d. å. om lærerstriden. Det er ikke ofte en lærer eller leser noe om lærerstriden i våre aviser eller bøker, som behandler rettsoppgjøret. Det er likesom gått i glemmeboka det, skjønt sambandsstriden hører til de mørkeste kapitler i det norske rettsoppgjør.

Artikkelen i «Folk og Land» er utmerket, men den er ikke uttømmende nok. Det er vel plassen som må bære skylden. Jeg tillater meg å komme med noen opplysninger. Det er ikke noe nytt, men det trengs å friske dem opp.

De 7 skolemenn som møttes i Oslo etter at loven om lærersambandet var kommet, var fra først av av den mening at loven var et forsvakt grunnlag for aksjon, men etter at de hadde pratet sammen en stund og trukket loven om ungdomstjenesten inn i samtalen, ble de enige om under sterk tvil å gå til aksjon.

Protestparolen ble skrevet og sendt ut. I parolen legger vi merke til at protesten mot ungdomstjenesten er den viktigste. Protesten mot lærersambandet er av underordnet betydning. Lærerne protesterer altså mot noe som aldri er blitt forlangt av dem. Det står ikke et ord i sambandsloven om at lærerne skal ha noe med ungdomstjenesten å gjøre.

Sambandsloven og loven om ungdomstjenesten var to høyst forskjellige lover og hadde intet med hinannen å gjøre. Ungdomstjenesten var for N.S. en viktig tjeneste, og det var sikkert ikke meningen at denne tjeneste skulle overlates til en flokk lærere.

Tvilen må ha vært stor. 5 rektorer i Oslo retter den mottatte parolen og gjør den betinget.

Hvis loven om lærersambandet var slik å forstå at lærerne skulle ha noe med ungdomstjenesten, så ville de protestere. Hvis ikke, hva så?

Parolen var utsendt med oppfordring om å sende den inn uten forandring, men det var nok andre også som foretok forandringer. En av de 5 rektorer, som forandret parolen, var en av lederne for aksjonen. Han hadde vært med på å henstille til alle å bruke parolen som den var, og selv går han hen og forandrer den, gjør den betinget.

I hver by og bygd var det oppnevnt tillitsmenn. De gikk rundt til hver enkelt med denne parolen. Var det noen som hadde sine betenkeligheter, kanskje de hadde kone og barn, så ble det ikke

spart på trusler, men de fikk også underretning om at det var samlet inn penger, så de behøvet ikke være redde for den ting.

Nå var det mange lærere som ikke fikk denne parolen. Tillitsmennene avgjorde hvem som skulle få den. Derved fikk de en veldig makt. Var det en kollega, som de hadde et horn i siden til, så satte de ham bare utenfor aksjonen. Han fikk ingen parole, ingen opplysninger. Det var lett å sette striper på en i den tid. Et ord i et ubevoktet øyeblikk kunne være nok. Tillitsmannen noterte det ned. Det var mange gode nordmenn som fikk striper. For lærerne var det skjebnesvangert. De fikk ikke vite at det var noe som het tillitsmenn og lærerfront. Ingen oppfordret dem til å protestere og de kjente ikke til at det var gått ut en parole om å gjøre det. Da så frigjøringskom, ble de slått ned, kastet ut av sin stilling, fratatt levebrød for kone og barn, utskjeldt for landssvikere. Tillitsmennene hadde fått ram på sitt offer.

Denne hypotesen om riksting som hr. Wyller fabler om, er spunnet opp på et senere tidspunkt. Det tjente jo til å forsterke glorien om læreraksjonen. Hadde tyskerne hatt noen interesse av Quislings riksting, så hadde nok Quisling fått det, men det interesserte ikke Terboven.

Rikstinget skulle jo bygges på organisasjonene, som nå hadde fått betegnelsen samband. Disse samband var på en prikk lik lærersambandet. Organisasjonene sendte ut paroler til sine medlemmer om å protestere mot medlemsskapet i disse sambandene. Protestene strømmet inn, men så kom presset fra tyskerne. Igjen kom en ny parole, men nå om å trekke protestene tilbake. Det ble gjort av alle. Det var kapitulasjon.

Det er merkelig. At lærere som ble stående i Lærersambandet skulle behandles annerledes enn medlemmer i de andre sambandene. Det ble ikke reist tiltale mot en eneste en av dem. Ja, de satt til og med som meddommere og stemte for domfellelse av sambandslærere. Selv hadde de jo stått i sine samband.

Det er også utenkelig at NS skulle gå veien om Lærersambandet om de ønsket å «nasifisere» våre skoler. Det var det forresten ikke gjort noe forsøk på enda. Vi må huske på at administrasjonen i stat og kommune var på partiets hender. NS-skoleledere og N.S.-skolestyrer sto til enhver tid til tjeneste for de-

HAMSUN

Jeg går på de nedslitte stier som fører til mesterens skrivestue. Stanser, lytter og ser.

Men stuen står tom og tier, mesteren er ikke mer.

Men utenfor stuene der står markens grøde gyllet i solen fra sør og bøyer sitt aks for den døde.

Nei! Mesteren er ikke død, han lever.

Hans ånd er som stjernen på flykt. Den lyser i utalte årer efter at ilden er slukt.

Påny og påny vil det gro, med blomster, barn og med trær i hans spor på den jord der tuftene stod.

Og slekter i kommende årer vil valjarte til hans urnegrav og takke med blomster og tårer for arven han landet sitt gav.

RIDDER RANKE.

Forbundskontingenten

for 1959 er det mange som ikke har betalt ennå. Vær så snild å ordne det omgående!

partementet. Er det da, tenkelig at departementet skulle ty til Lærersambandet som var en organisasjon, hvis de ville ha gjennomført «nasifisering»? De 7 lærere som satte denne lærerstriden igang, hadde intet mandat fra vår regjering i London. I sin tale før Kongen forlot Norge oppfordret han alle nordmenn til å oppføre seg slik at okkupasjonsmakten ikke fikk grunn til å gå til represalier. Denne oppfordring ble senere gjen tatt fra London.

Etter at protesten mot Lærersambandet var innsendt, ble ca. 1000 lærere arrestert og sendt nordover. De skulle til Finnmark for å bygge en viktig strategisk vei. På veien nordover var frafallet stort. De kjøpte seg fri ved å melde seg inn i Lærersambandet. Da de kom til Trøndhjem, ble det holdt møte, og her ble det besluttet å melde seg inn for å slippe fri. Men nå sa Terboven nei.

Om høsten kom Finnmarkslærerne hjem. Til å begynne med ble det holdt hemmelig at de hadde underskrevet en erklæring på tysk, før de slapp fri. Opplysning om dette sivet snart ut.

Etter arrestasjonen av lærerne måtte skolene stoppe. Det ble kaldt brendselsferie. Ut på våren kom skolen endelig igang igjen. På et sted måtte lærerne for de fikk begynne på skolen underskrive 4 punkter fra departementet. Punkt 3 lød: Lærerne har anledning til å begynne på skolen. I og med at de be-

Forbundets landsleder-møte 1959

holdes i Lærerinnelagets Hus, Peder Claussøns gt. 4, Oslo lørdag 15. august kl. 10 formiddag.

1. Arsberetning og regnskap.
2. Valg.
3. Fru Olga Bjørner: Fra organisasjonsarbeidet. — Spørsmål og ordskifte.
4. Eventuelt.

De som ønsker å delta i en enkel fellesspisning kl. 13 må melde fra til Forbunds-kontoret innen 10. august.

Adgang til møtet har alle medlemmer av Forbundet som har betalt sin kontingent for 1959.

Sekretæren.

Bernard Shaw om krigsskylden

Hvis en eller annen forsøker å antyde at historien i virkeligheten ser noe anderledes ut enn slik den autoriserte versjon lyder, så ryster de meget gode demokrater som idag sitter i maktens hynder bedrøvet på hodet og antyder noe om svekkede sjelsevner.

Vi for vår del synes imidlertid vi er i ganske godt selskap likevel når vi siterer Bernard Shaw som bevis på at vår fortolkning slett ikke er så ueffen. Eller kanskje Bernard Shaw i likhet med Knut Hamsun vilde vist seg å ha svekkede sjelsevner hvis vår professorale venn Langfeldt hadde fått ham til granskning?

Nåvel, den store irske dikter Bernard Shaw skrev 6. januar 1944 som svar på forslag om total ødeleggelse av

Tyskland og dets ledere: «Hvis tyskere i ansvarlig stilling, som har hatt innflytelse på og fremmet krigsutbruddet skal forvises til Sibir, hvorfor skal så våre egne militarister og imperialister få bli hjemme? Vi erklærte Tyskland krig i 1914 og påny — uten å spørre Folkeforbundet — i 1939. Underhuset ble ikke i noe tilfelle spurt på forhånd. Skal Mr. Churchill også sendes til Sibir?»

Mr. Churchill og hans hykleriske venner fant naturligvis en løsning. De droppet dette med Sibir og sendte sine tyske motstandere til galgen isteden, slik at de kunde bli behørlig avlivet etter den siste amerikanske metode som gjorde hver henrettelse til en 20 minutters forestilling. Særlig generalfeltmarskalk Keitel skal ha vært seiglivet.

Jødene i USA

Dagbladet forteller med stolthet at et siste overslag sier at det nå er 5 260 000 jøder i USA og at 80 prosent av dem er født i landet som statsborgere. Det siste er antagelig føyet til for at ingen skal tro at tallet omfatter noen av de meget omtalt 6 millioner. I 1899 var det litt over 1 million jøder i USA så fremskrittet er stort.

gynner på skolen er de medlemmer av Lærersambandet. Samtlige lærere begynte.

Derved var deres tidligere protester annullert.

Skolen gikk sin gang som før. Det var gått ut en parole fra lærerfronten om at ingen måtte ta vikariater for de arresterte lærere, men den parolen ble i allefall ikke fulgt over alt. Selv tillitsmannens hustru vikarierte for en arrestert lærer. Tillitsmannen måtte kjenne til parolen. De som ikke fulgte parolen var parolebrytere.

VI BEKLAGER

at vi nå må stoppe avisen til de dessverre mange som ikke har betalt bladpengene for 2. halvår. Sommer er riktig nok sommer og det er kanskje lett å glemme av bladpengene når bladet ikke kommer hver uke, men bladets drift koster penger enten det er sommer eller vinter og vi er avhengig av at bladpengene går korrekt inn. Foruten dette nummer kommer det to numre til i august og så kommer bladet hver uke igjen — men altså ikke til dem som ikke har betalt.

Svar i retten

Under en «landssvik»-sak spurte dommeren:

— Hvordan kunne De gå med Nasjonal Samling? Og svikte Konge og Regjering?

Den tiltalte bonde fra Østfold svarte:

— Da jeg skjønte at Norge og folket var i den største fare — satte jeg hensynet til folk og land foran hensynet til personer og institusjoner.

Dommeren lot ham øyeblikkelig mentalundersøke, akkurat som i tilfellet Knut Hamsun.

O. H.

A.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Redaktører:

ODD MELSOM, ansvarlig
ALEXANDER LANGE**Dagbladets «demokratiske»
venner**

I de fleste okkuperte land ble det ved fredsutbruddet kort og godt satt en strek over de forbrytelser som i patriotismens missbrukte navn var begått av dem «på den rette sida». Her i landet har en blandt annet en lang rekke utforskede mord å skamme seg over, en har den fantastiske frifinnelse i saken mot jødemorderne fra Skrikerudtjern og en har den uhørte påtaleundlatelse av Gulostens mord på tyske krigsfanger.

Slik som i Norge var det også i en rekke andre land, ikke minst i Danmark hvor det til og med åpenlyst ble inngått en avtale om at de kompromiterte partipolitikere — som samarbeidet så intenst med tyskerne — skulde gå fri, hvis en på den annen side lot være å pirke ved heimefrontens mange mord og andre onde gjerninger.

En kan ikke fri seg for misstanken om at det også her i Norge foreligger en lignende, omenn hemmelig, avtale. For hvorledes kunde det ellers gå til at det hverken ble rikskorrett mot de forbryterske partipolitikere eller vanlig straffesak mot morderne?

Skjønt når en leser Dagbladet, begynner en å lure på om det ikke er slik at disse kjempedemokratene faktisk uten videre aksepterer både mord og tjueri og andre kjeltringstreker bare forverne har sitt «demokratiske» fribrev i lommen.

I Belgia gikk en hardt frem mot de flamske samarbeidsfolk, fordi det naturligvis er nødvendig med overgrep og terror når den befolkningsgruppe som har makten skal undertrykke et rasemessig mindretall og med makt holde det innenfor den felles statsdannelse. På den annen side hadde en også så mye anstendighet at en tok fatt i alle de nydelige «heimefrontfolkene» som i ly av okkupasjon og patriotisk forvirring begikk sine mord og tyverier. De ble dømt etter landets lov og rett til langvarige fengselsstraffer og puttet inn sammen med de dømte flamlendere som hadde kjempet for sin rase og sin rett.

Så skjer det da i tidens fylde, nærmere bestemt ved prins Alberts bryllup, at det ble gitt et alminnelig amnesti som omfattet alle straffedømte, også okkupasjonens heimefrontmordere. Og om dette sier da Dagbladet: «Det har vakt pinlig oppsikt blandt den jevne befolkning (på hvis vegne naturligvis det meget jevne og demokratiske Dagbladet taler) at disse motstandsfolkene nå, i og med amnestiet, på sett og vis blir slått i hartkorn ikke bare med alminnelige forbrytere men også med folk som under okkupasjonstiden hadde gjort seg skyldig i landssvik. Mange undrer seg også over hvordan det overhodet har vært mulig at disse nå frigitte motstandsfolkene har sittet fengslet helt siden årene umiddelbart etter 1945».

Ja, må det ikke være forbausende for kulturorganet Dagbladet å se at det også finnes en annen art rettspleie enn den som representeres av påtaleundlatelsen mot Gulosten, frifinnelsen av Skrikerudmorderne og den Erik Solemske «lov»fortolkning? Og er det iallfall ikke uhørt at disse belgiske «motstandsfolkene» som utnyttet landets nød og ulykelige situasjon til å begå mord og andre forbrytelser, ikke forlengst er sloppet ut! Det var jo faktisk en slags «demokratiske» mord de begikk og en pølse kan ikke spille så stor rolle i slaktetiden.

Ingen skal ellers beskyldes Dagbladet for ikke å være konsekvent. Det vilde i sin tid ha de norske frontkjempere avlivet, det protesterte mot for godt kosthold på Ilebu dengang alle fangene holdt på å omkomme av underernæring,

**En god og
konsekvent
sønn**

Rudolf Hess jr. nekter å
gjøre militærtjeneste

Mens «Fredens fange» Rudolf Hess fremdeles sitter innesperret i Spandau-fengslet, bevoktet avvekslende av Vestens og Østens seiersmakter — for i denne sak er det ikke noe i veien med samarbeidet — er den ulykkelige sønn kommet i den alder at man har innkalt ham til militærtjeneste i det nye tyske Bundeswehr. Det later til at fangen i Spandau har oppdratt sin sønn godt. Hos den unge Rudolf Hess jr. er det ingen undfallenhet å spore, han tenker ikke på «hensiktsmessighetshensyn» og på «karriere», men går stolt og verdig inn for faren i et brev til Bundeswehrs innrulleringskontor, som gjen-gis i ukebladet Der Spiegel. Han nekter å gjøre militærtjeneste og skriver at hvis han sluttet seg til de vepnede styrker vilde han gjøre seg skyldig i krigsforberedelser. «Men det er nettopp dette min far ble dømt for ved krigsforbryterdomstolen i Nürnberg».

Han fremholdt videre at hvis han gikk inn i militærtjenesten, ville han tjene de amerikanske og britiske myndigheter som har fått Vest-Tyskland med i NATO — og det er de to vestallierte som dømte hans far.

det raste når en straffedømt NS-mann ble sloppet løs eller fikk seg en beskjedne jobb til livberging, og nå foretrekker det øyensynlig at de straffedømte myrdende og stjelende belgiske «motstandsfolk» og «demokrater» fortsatt blir sittende inne, slik at de ikke risikerer å bli «slått i hartkorn ikke bare med alminnelige forbrytere, men også med folk som i okkupasjonstiden gjorde seg skyldig i landssvik».

For det er vi enig med Dagbladet i, at her dreier det seg ikke om noen ganske alminnelige, men tvertimot om ualminnelig motbydelige eksemplarer av forbryterarten — den dagbladske «demokratiske» forbrytergjeng av typen Gulosten, morderne fra Skrikerudtjern og en rekke andre av bladets eksklusive venner.

Abonner på «Folk og Land»

Håkon Meyer:

Axel Sandemose:

Varulven

Sverige disponerer det største norske forfatterstipendium! — Doblougstipendiet på 12 000 kr. som gis en svensk og en norsk forfatter, den siste etter innstilling fra Den norske forfatterforening. Dette år fikk den gamle forfattere Gustaf Hedenvind-Eriksson det svenske, han er nærmere 80 år og hans siste bok, en historisk fantasiskildring fra Jämtland høster mange lovord. Det norske gikk til Axel Sandemose for hans Varulven.

Varulven er en underlig blanding av rene banaliteter og ypperlige skildringer, fine eksempler på forfatterens mesterlige evne til både å se og å forme. Likevel er det vanskelig å forklare hva forfatteren har villet med boken, vanskelig å se at den føyer seg til en fast enhet. Den er en egenartet skildring av et «lukket» miljø på en storgård i Numedal. Her lever Felicia i et lykkelig ekteskap med Jan, sammen med den etter alt å dømme jevnt fordrukne dikteren Erling, som siden før hennes ekteskap har vært hennes faste elsker og Erlings datter Julie, som Jan snart vil gifte seg med, samt i kretsens periferi gartneren Tor Anderssen, hvis titterglede Felicia til egen lyst i høy grad tilfredsstiller. Det synes å være visse felles erfaringer og synsmåter fra okkupasjonsårene som medvirker til å binde dette etter forfatterens mening vistnok uvanlig edle og harmoniske miljø sammen. Sluttelig blir Felicia myrdet en vintersøndag. Kretsen, som hegner om fine mordtradisjoner fra okkupasjonstiden, går ut fra som en selvsagt sak at mordet har vært utført av en, som representerer okkupasjonstidens landsforrederske pakk. Jan sier om mordet på Felicia:

Det ble gjort av en som misundte henne godheten hennes. Et vesen som hatet godheten på dens signalement slik som et undermenneske hater. Det var en som trampet på henne for å få fred, men aldri får det nu. Det ble gjort av den lumske og sårede misunnelse selv. Et vesen som har trodd det utførte Guds straffedom. Og nu skal du få konklusjonen, det som jeg vet er hendt: Dette lumske undermennesket visste det lot seg gjøre å gildre en felle for Felicia med hennes forventning om å komme hjem å gjøre noen en glede her, antagelig barna hennes. — Ikke vet jeg hvem det var. Og det er ikke så sikkert det er noe som kan føres tilbake til krigsårene, — selv om det er

sansynlig. Det behøver ikke bare å være slik. Det er jo i sitt innerste noe meget eldre. Det var gjort av en som håndhevet et prinsipp, den lumske dumhetens hat til alt den ikke oppfatter og som derfor skal dø. Jeg vet ikke hvem Varulven hadde tatt bolig i, men noe sier meg det har vært en kvinne som lå i bakhold for Felicia.

Og gartner Anderssen, som handler raskt og sikkert på instinkt, kjører omgående inn til Oslo og myrder den fhv. landssvikeren, som forfatteren særlig har samlet antipatien mot.

Kanskje har da Axel Sandemose ment å ville avsløre Varulven slik den i all sin ondskap lever i det forbandede landssvikerske pakket. Han skriver:

Enda en gang hadde han tenkt igjennom det som hadde skapt slike fiendskaper eller skjerpet dem. Det var ørkesløs teori uten rot i virkeligheten å diskutere krigsdrapene som stod i en så absolut særklasse. Helt meningsløst var det å kalle dem politiske mord — som dekket noe helt annet. Likvideringene i Norge kunde ikke sammenlignes med noe som var hendt eller kjent fra før. De var påtvunget nødvendighet under et gangstervelde, og han hadde aldri hørt annet enn at idag var samtlige drapsmenn komplett angerløse. Han var det selv. De som skjøt angivere og andre forredere, hadde arbeidet som soldater i krig. Midlene måtte bli som det kunde falle seg mot en fiende som lo av folkeretten og med hendene dryppende av blod slo seg for brystet og skrek om sitt storsinn og sin edelhet. Det hele var blitt til nøkterne regnestykker: Den eller den mannen kommer til å koste oss så og så mange liv hvis ikke vi tar hans. Ingen hadde kjent noen fryssning når de gikk over en angivers grav. Det kunde aldri bli noen debatt om det engang når de som hadde ført våpnet kunde si til sine anklagere: Dere var ikke i mine sko, dere tellet knapper, dere gikk de fremmedes ærend — eller dere var stille som mus og hadde ingenting å si før dere, da faren var over, kom og gikk løs på oss. De som gjemte seg under sengene dengang alle soler sloktes — de kommer nu og bruker seg fordi vi ikke etterlevde den samvittigheten de nu sier de hadde for seksten år siden.

For den som bekjenner seg
(Forts. s. 7)

BAK KULISSENE:

General Gamelin har ordet

Den store avgjørelse

Gamelin i Metz mars 1936

General Gamelin er nå som ministerpresident Sarraut 64 år gammel. Hans militære løpebane hadde vært glimrende: Offisers-skolen i Saint-Cyr forlot han i 1893 som ung mann på 21 år som bestemann av sitt kull, krigsskolen, hvor oberstløytnant Foch var hans lærer i taktikk og krigshistorie, gav ham karakteren «meget godt» og da han var 29 år gammel var han kaptein i generalstaben ved 15. armékorps. Under første verdenskrig virket han i Fochs stab og det var han som laget utkastet til den berømte «ordre nr. 4» som hadde til resultat endringen i Marneslaget av 1914.

Man vet nå at dette «under ved Marne» bare kunde komme istand på grunn av at den tyske ledelse forsaget så tragisk. Det lykkedes

ikke marskalk Joffre å tilkjempe seg en ny seir. Han ble avsatt og Gamelin mistet derved sin stilling i den øverste hærledelsesstab. Ingen av Joffres etterfølgere tilkalte ham — hverken Nivelle, Pétain eller Foch. Han ble brigadegeneral og tilslutt divisjonssjef. Det står fast at han løste alle de oppgaver han fikk som en dyktig offiser, men var det riktig at pressen feiret ham så overveldende da han i 1935 ble Weygands etterfølger som generalstabssjef? Så ingen at han fikk en oppgave som han hittil ikke hadde løst? For han hadde alltid vært nr. 2, som alltid hadde en ansvarlig over seg, og nå gav man ham en stilling hvor alt avhang bare av ham. Dertil var han personlig en meget dant og kultivert mann, elsk-

verdig og imøtekommende. Han likte svært godt vitenskapelige sysler, han beskjeftiget seg med filosofi, ja, han hadde — som en arv fra moren som malte — kunstneriske tilbøyeligheter. Han diktet, og å forelegge sine nærmeste venner disse dikt var hans glede, som skaffet ham stor nytelse. Men alle disse menneskelige og sympatiske egenskaper fortalte igrunnen intet om hans militære kvalifikasjoner, og fremfor alt: de gav ingen garanti for at han var den riktige mann til den høyeste militære stilling. Riktignok hang der over hans skrivebord de tre faner til den alpejegerbataljon som han hadde ført i to år, og mannen, der som meddelt var 64 år gammel, så ut 10 år yngre — men var han virkelig den fødte soldat som eiet beslutningens dristighet og som ikke engang måtte vike tilbake for vågespillet? Det burde ha gitt noe å tenke på at han stadig hadde sammenstøt med sin nærmeste medarbeider i generalstaben, general Georges, som var en overordentlig energisk mann, men man sa at Georges også hadde hatt slike sammenstøt med Foch og Weygand. Så det berodde vel på George's tykkhodethet. Man overhørte da advarslene som vel burde ha gjort et visst inntrykk. Det ble ellers hevdet at Gamelin skyldte sin karriere nettopp sin vekhet, som gjorde ham til en medarbeider for politikerne fra hvem det ikke var noen vanskeligheter å vente. Han passet også bra for disse politikere fordi han hørte til en frimurerlosje. Det fantes således folk i Frankrike som bitert kalde ham «en politiker forkledt som generalissimus» («un politicien déguisé généralissime»), men den offentlige mening holdt seg til den formulering pressen hadde gitt: «Maginotlinjen og Gamelin — de er Frankrikes håp».

Nå satt general Gamelin sammen med krigsministeren, general Maurin, marineministeren Piétri, Clemenceaus venn, og luftfartsministeren Déat ved et bord i ministerpresident Sarrauts bolig. De tre ministre var betrodd det nasjonale forsvar. Av dem var Piétri sakfører, og Déat en overlærer som var blitt luftfartsminister på grunn av sitt parti-medlemskap. Han hadde overtatt sin nye stilling med disse ord: «Mine herrer, jeg forstår intet av disse saker, men jeg håper å lære mye!» Det er intet å vente av disse to, og således er ministerpresidentens ord først og fremst rettet til general Gamelin.

«Mine herrer», sier Albert Sarraut, «regjeringen er besluttet på å gi besettelsen av Rhinland et tilsvarende svar. Hvilke forholdsregler foreslår De?»

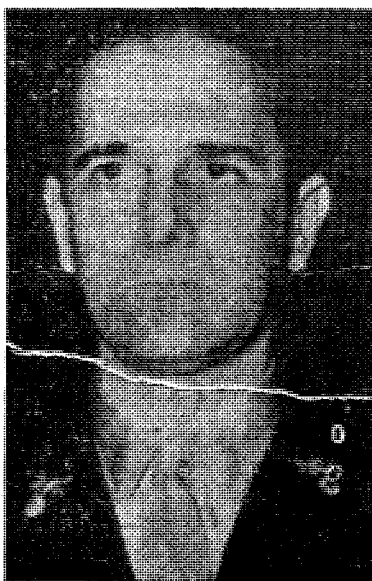
Alle ser på general Gamelin. Mannen med det fyldige, litt

Argentinaabrev:

Peron offentliggjør sin avtale med Frondizi

Bakgrunnen for de siste begivenheter i demokratiet hvor utenomparlamentariske militærklikker slåss om trådtrekkingen

Også den vanlige søvnige norske presse har i den senere tid beskjeftiget seg litt med forholdene i Argentina, dette underlige demokrati som oppstod da arbeidervennen Peron ble styrtet av den militærklikk som populært kalles for «gorillaene» og som idag representeres av militærlosjen «Den grønne drage». De norske aviser forteller naturligvis ikke sannhet om det som skjer, de forteller det overregjeringen bestemmer. Slik også om forholdene i Argentina. Vår korrespondent forteller i nedenstående brev litt om det vanlige norske avislesere ikke får vite:

«Den grønne drages» falske regjeringsrepresentant

Buenos Aires i juli.

Det er ingen hemmelighet at dr. Frondizis regjering gjennom 14 måneder har vært diktet av landets vepnede styrker. De militære har med korte mellomrom måttet bestemme seg for hvorvidt de skulle fortsette å bakke opp den legale regjeringsmakt eller kaste den til fordel for opposisjonen. Alle har søkt flyvåpnets, hærens og marinens mening om ethvert aktuelt spørsmål, for eks. med hensyn til regjeringens økonomiske plan, valg, priser, lønninger og lønnsøverskomster, fagforeningenes,

ministres og guvernørers forhold. Stemningen er slik at folk regner med at en lov vil bli vedtatt eller ikke og en provins intervenert eller ei ettersom vedkommende sak eller person står seg med det militære.

Siste del av juni måned gikk som kjent inn med et par sensasjonsbomber på det politiske område. Innenriksminister Vitolo kom med en erklæring om at man hadde avslørt en peronistisk-kommunistisk sammensvergelse med Peron personlig som øverste intrigeinstans. Dokumentasjonen av innenriksministerens bevismateriale virket ikke særlig overbevisende hverken på opinionen eller på de argentinske og utenlandske journalister som deltok i Vitolos pressekonferanse. Flere punkter av fremstillingen virket i høyeste grad mistenkelig og ferdigfabrikkert. Her skal bare kort nevnes at Peron sendte ordre til peronistpartiets landsmøte i Rosario forleden om ikke å opp- ta kommunister eller marxister i partiet, samtidig som han nedla det strengeste forbud mot enhver allianse med kommunistiske krefter. Dette med henblikk på enkelte peronistsektorerers ønske om å inngå valgallianser med kom-

(Forts. s. 7).

Oppholdet av Maginotlinjen

Et hyppig syn i Buenos Aires: Gatevandringer provosert av kommunistene

«Farmand» og Krustsjov

Litt til ettertanke i
begrepsforvirringen

Denne artikkelen har stått over en stund under plassmangelen i sommertiden, og etter at den ble skrevet har det hendt underlige ting. Krustsjov, som til å begynne med var så ivrig etter å komme til de skandinaviske land at han faktisk innbød seg selv — forøvrig godt hjulpet av var egen Gjevnarsen, har plutselig meldt fra at han likevel ikke kommer. Som årsak oppgis at han er fornærmet over endel norske avisers omtale av besøket. «Farmand» er riktignok ikke funnet verdig til omtale i den anledning i det røde kommune, men det er det bidrag dette blad gav til opposisjonens skral i den anledning vår innsender behandler. Som alle vet er vårt blad ingen venn av Krustsjov og de andre røde despoter, men i motsetning til andre aviser, er vi så konsekvente når det gjelder disse ting at vi var like lite begeistret for Krustsjovs læremester og forgjenger Stalin. Av den grunn ble vi dømt for landssvik. Artikkelen kommer inn på disse ting — denne manglende konsekvens hos dagens bjeffere mot den røde fare, som de selv har hjulpet til makten — og den er derfor like aktuell om besøket er «utsatt».

I denne forbindelse har det forøvrig sin interesse å gjengi hva det velorienterte sveitsiske blad «Der Tat» skriver om det avlyste besøk. Bladet løser problemet helt logisk ved å spørre: Hvorfor avstod Krustsjov også fra å reise til Finnland? I Finnland har det jo ikke vært tillatt noen kritiske presseuttalelser eller andre offentlige anførsler mot Russland siden våpenstillstanden i 1944. Den enkleste måte for Krustsjov å besvare russernes natugneten i Skandinavia på, vilde jo være å begrense reisen til Finnland, hvor han helt kan bestemme både det som sies i kringkasting, fjernsyn og presse, og hvor mange ganger han må bytte klær m.v.!

Grunnen til avbudet er en annen, men hvilken? «Das möchte man gern wissen», slutter «Der Tat» sin utmerkede analyse. — Det vilde vi også gjerne vite her i Skandinavia.

«Farmand» er et blad som leses av nokså mange NS-folk — uvisst av hvilken grunn. Det har nemlig en redaktør som skriver nærmest underlige ledere. Han vil absolutt ha det til at NS-folk og kommunister er like! Etter «Farmand»s mening vil begge grupper avskaffe demokratiet. Derfor er de like.

Vi husker de bekjente ord fra Erasmus Montanus: «Mor lille kan ikke flyve. En sten kan heller ikke flyve. Ergo er mor lille en sten».

I «Farmand» nr. 27 står en leder som fullt ut fortjener betegnelsen underlig. — Den handler om Krustsjovs besøk. Redaktøren klager over at Krustsjov snakker «om vest-tyske militarister som tidligere har trampet på disse landene (Norge) med sine lærstøvler». Men har ikke «Farmand» selv utallige ganger klaget over de tyske militarister og lærstøvlene?

«Husker De 9. april 1940? Da kom Hitler for å beskytte Norge. Sovjet beskyttet dengang de baltiske stater», skriver «Farmand».

Den 16/12 1939 rettet Churchill motivert henstilling til

det engelske krigskabinet og krevde lamelse av malmtilførselen til Tyskland, og foreslo besettelse av Narvik og Bergen. Hvem beskyttet Norge da?

Forts. side 4.

Hitlers siste ord:

Å, hadde bare italienerne holdt seg utenfor denne krig!

II DUCE selv er min like-mann, sier Hitler. Kanskje endog min overmann — — — Dog, det er fakta som teller. Det er faktum at hans landsmenn ikke skaffet oss annet enn forakt — — — og tilslutt nederlag.

Vi gjenga fra Sunday Express (opplag 4 millioner) i forrige nummer av Folk og Land hva Hitler dikterte Martin Bormann om det formålsløse italienske felttog mot Hellas. Dette felttog fikk et slett forløp og Hitler måtte spe på med sine beste divi-

sjoner for å få sin kamerats militærmakt ut av skandalen. Og derved ble åpningen av felttoget mot Russland fatalt forsinket. Hitler fortsetter (Berlin 17. februar 1945):

Det endelige resultat ble at vi måtte besette veldige områder, hvor våre troppers tilstedeværelse ellers hadde vært ganske unødvendig.

Balkanlandene ville ha vært mer enn glade

hvis de hadde fått lov til å innta en velvillig nøytralitet

overfor oss. Hva angår våre fallskjermtropper så ville jeg ha foretrukket å bruke dem mot Gibraltar i stedet for mot Korint og Kreta.

Å, om bare italienerne hadde fortsatt sin ikke krigførende status! I betraktning av det vennskap og de felles interesser som binder oss sammen, ville en slik holdning ha vært av uvurderlig betydning for oss. De allierte ville også ha vært glade, for selv om de aldri hadde hatt særlig høye meninger om Italias militære egenskaper, hadde selv de aldri drømt om at det ville være så skrøpelig som det viste seg. De ville ha ansett seg som heldige — hvis de hadde sett den makt de mente de måtte tillegge Italia, forbli nøytral. Selv i et slikt tilfelle ville de ikke hatt råd til å ta noen sjanser, og de ville ha vært tvunget til å binde betydelige styrker for å imøtegå faren for intervensjon, som alltid truet og alltid var mulig, om ikke sannsynlig.

Fra vårt synspunkt betyr dette, at et stort antall britiske tropper ville ha vært holdt immobile uten å skaffe seg kamptrening, eller den oppmuntring som følger med seire — kort sagt en slags «skygge»-krig — og jo lenger den varte — desto større fordel kunne vi dra ut av den.

Uten Italia kunne vi ha greiet Russland før vinterens komme

Forlengelse av en krig er til fordel for den krigførende på

Forts. s. 7.

4. august 1859

KNUT HAMSun

4. august 1959

(Fort. fra s. 1).

grunnfestet tro på eget kall. Jeg er nå engang ikke en hvemsomhelst, skrev han til myndighetene da de plaget ham som verst etter verdenskrigen.

Han var derfor naturligvis heller ingen «god demokrat» etter dagens halvmarxistiske oppskrift. Så lite «demokrat» var han faktisk, at han gav uttrykk for sin beundring for den germanske statsmann Adolf Hitler. Ja, selv i nederlagets bitre time, da så mange av de høyest talende og sterkest uniformerte rotnene gjemte seg dypt i sine huller, stod den gamle dikterhøvding frem og skrev en sterkt rosende nekrolog over Tysklands døde Führer, hvis feil han mente var at han så lenger enn sin blinde samtid.

*

Det er så mange som vet å fortelle idag at den gamle dikter var så utenfor alt som foregikk, at han intet forstod. Han var isolert, halvsløv og fulgte ikke med, sier de som har forklaringer behov for at de ikke var på bølgelengde med den store ånd. Hva sier så Hamsun selv om dette, og det så tidlig som i april dagene i 1940? Vi siterer fra en artikkel av ham:

«Driver jeg også propaganda nå? Jeg har øynene og ørene med meg. Jeg nøyer meg ikke med det som kortsynte talere og stortingspolitikere prater om. Og derfor leser jeg så mange blader, for å høre hva den annen part mener. Jeg har veiet for og imot. Det norske folk er etter min oppfatning gjennom hets urettmessig blitt forutinntatt mot Tyskland. Sjøfolkene holder seg bare til at de blir torpedert, og ser ikke at det er England som bærer skylden».

Om det nasjonalsosialistiske Tyskland var også hans ord klare nok. Da han i 1943 deltok som æresgjest ved den internasjonale pressekonferens i Wien, holdt han en stor tale som gav gjenlyd over en hel verden. Han talte om det Tyskland som lå i ruiner etter den første verdenskrig og etter voldsfreden i Versailles, og han sa bl. a.:

«Den tyske befolkning hadde også litt etter litt i årenes løp fått et innsig av fremmede elementer, som infiserte og svekket den germanske ånd i folket — det passet England godt, Tyskland skulde svekkes. Et overdrev av ugermanske folkeslag og raser grasserte i landet og utbyttet befolkningen, som nå var utpint etter krigen. Det var mørke år for Tyskland, på-

lagt en eventyrlig milliardbyrde i krigserstatning, flåten senket, koloniene røvet, arbeidsløshet og nød.

Var det meningen at Tyskland skulde gå under? Naturligvis ikke. Tyskland er alles nabo, Tyskland er riket i midten. Og det som nå skjedde tydet på alt annet enn undergang. For nå satte nasjonalsosialismens tid inn over Tyskland med liv og virksomhet og oppgang på alle kanter. Det var en åpenbaring, et under av vilje og germanisk kraft. Adolf Hitler var føreren».

Og hans ord om det England som Churchill så glimrende personifiserte, var også klare og ikke til å misforstå:

«Nei, jeg har ikke sett noen ting i stjernene, men jeg har ment å ha sett gjennom et langt liv at mesteparten av all uro, alle trengsler, all undertrykkelse, løftebrudd, vold og internasjonale stridigheter skriver seg fra England som kilde. Selv den nåværende krig med dens verdensulykke kan vi takke England for. England er opphavet. England må i kne!»

Hamsun gav også uttrykk for den samme frykt som den der dikterte Vidkun Quislings handlemåte i de kritiske dage da Norges være eller ikke være stod på spill, da politikerne flyktet, da stats-skipet drev herreløst på bølgene og den røde rovedderkop ventet på nytt bytte ved grensen i nord. Han fryktet for at England skulde få sitt ønske oppfylt: å få etablert en midlertidig front på norsk jord. For da vilde Norge lide Polens skjebne, mente han og skrev han.

Og slik ble da patriotene, den bekymrede fedrelandsvenn Knut Hamsun «landsforreder» fordi han følte ansvar overfor Norge og ikke først og fremst overfor ønsket om å komme med på «den rette sida». Der hvor alle de andre var. Der det var trygt og godt å være.

*

Når det gjaldt innenrikspolitikken, så var Hamsuns standpunkt like klart som i utenrikspolitikken. Han foraktet de vanlige duspatriotikere med alt deres lureri og all deres feige undfallenhet. Han trodde på Quisling. Han trodde at den mann som hadde reddet millioner av menneskeliv i Ukraina og Armenia også hadde evne til å redde sitt eget fedreland. Han gav gang på gang uttrykk for sin sympati for og tilslutning til den kamp Nasjonal Samling kompromisløst førte mot marxisme, avrustning og selvopp-

givelse. Ja, så sterkt sluttet han opp om Quisling at han engang før et valg skrev at om han hadde tusen stemmer så skulde Quisling få dem alle sammen!

På den annen side står det naturligvis klart for alle som kjente Knut Hamsuns selvfølelse og sinnelag at han ikke hørte til de mennesker som med et personlig ordnært medlemskap deltok i et politisk partis daglige kamp. Det er komisk å tenke seg Knut Hamsun styrende avgårde for å skaffe seg et medlemskort som skulde konfirmere det han hadde uttalt så ofte. Like komisk som tanken på at et slikt medlemskort kan avgjøre, hvorvidt en mann er landsforreder eller ikke.

Knut Hamsun beskjefteget seg ikke med vanlig «hverdagspolitikk». Det var en jobb for politikere, journalister og andre foraktelige individer. Selv gav han sine stikkord og sine programatiske teser når han syntes situasjonen krevdet, og ellers så han fra sin dikterhimmel i opphøyet ro ned på dagliglivets fortrede-ligheter. Bare i de store skjebnester trådte han frem fra sin olympiske himmel, som da England hadde fått provosert den tyske besettelse av Norge, da krigen begynte å gå på skieve for de krefter han trodde på, da Adolf Hitler døde — — —

Og da Rudolf Hess foretok sin ensomme og fantastiske flyvning til England som et siste forsøk på å hindre at de europeiske makter gjensidig rev hverandre i stykker. Denne flyvning kom like overraskende på alle og den fremkalte noen tids fullstendige forvirring i Tyskland. Det ble grublet frem og tilbake på hvorledes en skulde fremstille affæren for verden, for som alle vet er de propagandistiske hensyn temmelig avgjørende i en krig. Her i Norge fikk avisene strenge direktiver om hvorledes saken skulde og ikke skulde kommenteres.

Den Knut Hamsun, som etter sigende ikke var i stand til å følge med, var en av de meget få som dengang var klar over hva som virkelig foregikk, og han følte at timen var inne til atter å tre fram og forklare sine landsmenn det de ikke forstod. Så sendte han «Fritt Folk» en artikkel om Hess-affæren. Om hans vurdering var helt korrekt husker vi ikke lenger, men den stemte iallfall ikke med den offisielle tyske, og det var derfor ikke mulig for bladet å trykke den slik forholdene nå engang lå an. Skånsomt måtte bladet meddele den gamle dikter at ar-

tiklen dessverre ikke kunde trykkes. Den fikk et meget unådig brev tilbake med spørsmål om hvem det var som vilde sensurere Knut Hamsun!

*

Knut Hamsun var i det hele tatt ofte vred — særlig på journalister. En annen liten anekdote: «Fritt Folk» utgav i begynnelsen av okkupasjonen et Nord-Norgesnummer med spesialstoff fra og om Nord-Norge. Hva var da naturligere enn å henvende seg til Knut Hamsun om et bidrag? Og nå må vi bedrive alle dem som har skrevet bøker og doktoravhandlinger om den store nordlending Knut Hamsun, samt naturligvis alle våre venner i Nord-Norge, med at dikteren svarte bladet at han absolutt ikke var nordlending, han var født i Gudbrandsdalen og derfra stammet hans slekt. Riktignok hadde han skrevet noe fra Nord-Norge, men det forandret intet. Var bladet interessert, kunde det trykke opp noe han før hadde skrevet fra Nord-Norge. Ellers «skriver jeg ikke mere», sluttet brevet. Det hører med til historien at bladet gjengav Hamsuns brev under titlen: «Hamsun skriver ikke mere». Dikteren var påny meget vred.

For den som søker etter bevis på at Hamsun ikke var «nazist», har vi også en liten anekdote til glede og hussvalelse og til bevis på hvor uenig han var med Nasjonal Samling. Intet irriterte Hamsun mere enn når noen skrev enten hans eget navn eller gårdens navn feil. Så hendte det engang at i et brev fra Hirdstaben hadde kontordamen utenpå konvolutten skrevet Hamsund og Nørholm. Den fortørnede dikter svarte tilbake at han ikke var noe sund og at han ikke bodde på noen holme, men det visste naturligvis ikke de tåpelige hirdjentene som ikke tenkte på annet en å male seg og spjåke seg til!

*

En slik vred gammel herre var naturligvis også sint på den tyske okkupasjonsmakt i Norge og alt dens vesen og uvesen. På samme måte som Vidkun Quisling levde i en evig kamp med denne okkupasjonsmakt og dens representant Reichskommissar Terboven. Også på dette område var de to høvdinger i klar og sikker overensstemmelse både innbyrdes og med det alt overveiende flertall av Nasjonal Samlings medlemmer. Naturligvis. Fordi de alle representerte den virkelige norske patriotisme, den som er upåvirkelig av ytre hendelser og av det som

lønner seg i øyeblikket. Den som ikke behøver å skotte bort på alle de andre for å få det forløsende stikkord.

På den annen side må det naturligvis slås fast at dette ikke betyr noen avstandtagen fra den europeiske eksistens-kamp som Hitler og den tyske nasjonalsosialisme førte og heller ikke fra nasjonalsosialismen som idé betraktet og som det eneste brukbare alternativ til den røde bolsjevisme. Derfor kunde både Knut Hamsun og Vidkun Quisling tre frem for Adolf Hitler og bebreidet ham at han hadde gitt det germanske norske broderfolk i hendene på den kortsynte tyske lokalpolitiker og bankmann fra Ruhr og hans drabanter — lutter ensporede representanter for noe som iallfall ikke var nasjonalsosialisme. At Hamsun tiltross for at både hans egen og Quislings misjon til Hitler mislykkedes når det gjaldt det tyske okkupasjonsstyre i Norge likevel bevarte sin beundring for Adolf Hitler og for den fredens innsats han hadde gjort blandt sitt ulykkelige folk, viser den nekrolog han skrev i de siste timer før fredsutbruddet.

*

Også den vrede Hamsun var representativ for Quislings og Nasjonal Samlings innstilling under okkupasjonen. Og måtte ikke enhver sann patriot være så trykket av ansvaret for og frykten for fedrelandets skjebne at på ham passet det som bladet «Norsk Arbeidsliv» engang skrev under okkupasjonen. «En snakker her i landet så mye» skrev bladet, «om dette å være tyskvennlig, engelskvennlig eller russiskvennlig. Vi for vår del er ikke vennlige i det hele tatt.»

*

Vi vet ikke når Sandemoses syn slik han gav uttrykk for det i 1955 i Studentersamfundet vil slå igjennom overalt — også hos de mest underutviklede: «Det var vi som var syke da vi gav Knut Hamsun den behandling han fikk etter krigen. Vi hatet, og den som hater er syk. Vi skal ikke «tilgi» Hamsun — det er vi som skal bli tilgitt».

Og slik er det naturligvis. For Hamsun selv spiller det ingen rolle. Jeg har tid til å vente, sa han i sin tale for retten. Om levende eller død spiller ingen rolle — — —

Men har alle landets åndelige småtasser tid til å vente med å komme med på «den rette sida», den «sida» som selv den blodige Molotov stod på da Norges nåværende høyesterettsjustitiarius beskyldte ham for å være «soft»?

Siegfried.

Argentinaabrev:

(Forts. fra s. 4).
munistene under de daværende provinsielle valg på lokale myndigheter for således å skremme regjeringen til fornuft.

BOOMERANGEN VENDER TILBAKE

Få dager etter slo Vitolos utspekulerte boomerang med stor kraft tilbake på Casa Rosada og forårsaket den største diskusjon og opphiselse i gaten som i de høyere regjeringssfærer. På nøyaktig samme tidspunkt ble fotostatkopier av den hemmelige valgpakten mellom Peron og Frondizi utlevert både i Ciudad Trujillo og i Buenos Aires av henholdsvis general Peron og peronistpartiets sjef i Argentina.

Med Vitolo som talerør erklærte presidenten at et sådant dokument overhodet ikke eksisterer. «Jeg sverger overfor Gud og historien at min underskrift er forfalsket». Det er vel neppe et menneske i dette land som er uvitende om paktens eksistens, hvis direkte følger var Frondizis overveldende valgseier, og hele spørsmålet reduserte seg til en diskusjon om hvorvidt Frondizos og hans forhandler Rogelio Frigerios underskrifter på de fremlagte aktstykker er forfalskede eller autentiske. Det er verdt å merke seg at Frigerio ikke har benektet noe i denne forbindelse, men derimot kommet med svevende uttalelser som snarere er en bekreftelse. Han har også måttet tre tilbake. Peronistene påstår at de også besitter lydbåndopptak fra undertegnelsen av pakten, hvor altså Frondizi til gjengjeld for peronistisk valgstøtte forplikter seg til å gi en rekke konsesjoner overfor peronismen.

Igen var det Vitolo som ble stående i brennpunktet, og måtte ta av for støyen med opinionen, pressen og i den stormfulle debatten i Kongressen straks etterpå, mens presidenten hele tiden dette sto på kun fortonte seg som en anonym skygge i bakgrunnen. Frondizi led i disse hektiske dager et voldsomt prestisjetap p. g. av sin moralske holdning da det viste seg at man i nær sagt alle sektorer la mest vekt på Perons ord i denne forbindelse.

DE MILITÆRE GRIPER INN

Og så begynte de militære å røre på seg. Hærens sterke og viktige enheter i Cordoba tok ikke presidentens æresord for god fisk og forlangte at en undersøkelseskommission skulle nedsettes for å granske den påståtte pakten Frondizi-Peron. Dernest protesterte de mot å bli brukt som politistyrker i arbeids-

konfliktene og fremsatte videre et krav om at arbeidermobiliseringene og militærintervensjonene i fagforeningslivet må opphøre. Denne militærfraksjon er sterkt antiperonistisk og vil sannsynligvis også ha bort fagforeningsloven, mens den samtidig på den annen side har gått til det bemerkelsesverdige skritt å feie militærlosjen «Den Grønne Drage»s leder ut av regjeringen og forlangt den fullstendige eliminering av de øvrige losjemedlemmers skumle innflytelse.

Denne militære pressgruppen er imidlertid ikke revolusjonsminded, men stemt for en løsning på absolutt konstitusjonelt grunnlag og i konservativ form. Den rene militære «gorillagruppe» var derimot i full revolusjonær konspirasjon for å utnytte situasjonen med den stadig stigende misnøye i de øvrige militære enheter landet over. Da «de grønne drager» fra den såkalte frigjøringsrevolusjon som kastet Peron ikke kunne bli enige seg imellom om en fellesaksjon, forekom det hele fem forskjellige forsøk på statskup i løpet av den 17de juni! Kontreadmiral Rial er den mest prominente av de arresterte kupmakere, mens rebellsjefen, general Ossorio Arana, tidligere minister i Aramburu-regjeringen, og flere andre «lys» fra gorillaepoken ligger i dekning inne i landet.

REGJERINGEN FALLER

Etter disse spenningsmettede begivenheter falt kabinettet Frondizi med bulder og brak. Forhenværende visepresident Rojas, samt flere fremtredende partipolitikere, sto frem og forlangte presidentens øyeblikkelige avgang. I motsatt fall truet han med at det ville komme en revolusjon i løpet av noen dager eller få uker. Vitolo, som under den daværende situasjon opptådte som Casa Rosadas sterke mann og tilsynelatende den som holdt Frondizi oppe, gikk skarpt i rette med Isaac Rojas og stemplet hans uttalelser som klart revolusjonære og straffbare etter loven. Vitolo fortsetter som innenriksminister i den nye regjering, noe offiserskamariljaen fra Cordoba ikke ser med blide øyne på. De setter også fortsatt hardt press på presidenten for at denne skal gå av og overlate makten til fungerende visepresident. Frondizi kom selv nylig med en erklæring om at han hverken kommer til å gå av eller begå selvmord, som enkelte sier. Selv om situasjonen når dette skrives er avspenst, så vet man ennå ikke hva som kan hende fra dag til dag. Gorilla-drage har neppe oppgitt sine revoltprosjekter der de streifer

Hitlers siste ord:

(Forts. fra side 5).
den måte at det gir ham mulighet for å lære å føre krig. Jeg hadde håpet å dirigere denne krig uten å gi motstanderen en sjanse til å lære noe nytt om kunsten å levere et slag.

Dette lykkedes for meg i Polen og i Skandinavia, i Holland, Belgia og Frankrike. Våre seire var hurtige og ble vunnet med et minimum av fallne på begge sider, men var tilstrekkelig overlegne til å føre til fiendens fullstendige nederlag.

(Ordlyden her i Sunday Express 26/4-59):

In Poland and Scandinavia, in Holland, Belgium, and France I succeeded. Our victories were swift, were achieved with a minimum of casualties on both sides, but were yet sufficiently clear-cut and decisive to lead to the complete defeat of the enemy.)

Hvis krigen fortsatt hadde vært en krig, som utelukket ble ført av Tyskland og ikke av Aksen, ville vi ha vært i stand til å angripe Russland den 15. mai 1941. Dobbelt styrket av bevissheten om at våre armeer aldri hadde kjent annet enn avgjørende og uimotsigelige seire, ville vi ha vært i stand til å avslutte felttoget før vinterens komme. Hvor helt annerledes skulde det ikke gå!

Vennskapet med Mussolini fikk Hitler til å overhøre fornuftens stemme

På grunn av taknemlighet (for jeg skal aldri glemme den holdning Il Duce viste ved Østerrikes Anschluss) har jeg alltid holdt meg fra å kritisere eller fordømme Italia. Tvertimot — jeg har alltid gjort mitt ytterste for å behandle det som en jevnbyrdig. Naturens lover har desverre vist at det er en feiltagelse å behandle som likeverdige de som ikke er

landet rundt på flukt og forsøker å hverve proselytter for sin sak. Dessuten har man også Rojas uhyggelige trusel i friskt minne.

Det ventes at den nye retning vil gå inn for en intensivering av den antikommunistiske kampanje. Den kommunistiske infiltrasjon blir sterkere og sterkere innen det politiske liv og man fryktet overalt det kommunistiske spøkelse. Således ble for en tid tilbake den bulgarske ambassadør utvist da man oppdaget at en hemmelig radiosender som mottok instruksjoner for de kommunistiske aksjoner her i landet virket fra ambassaden.

det. Il Duce selv er min jevnbyrdige. Han er meg kanskje endog overlegen, når han vurderes ut fra sitt eget folks ambisjoner. Men det er fakta og ikke ambisjoner som teller.

Vi tyskere vil gjøre klokt i å huske at det under slike forhold er best for oss å handle alene. Vi har alt å tape og intet å vinne ved å binde oss til svakere elementer, og ved å velge partnere, som alt for ofte har gitt beviser på deres vakleворne sinnelag.

Jeg har ofte sagt at der hvor man finner Italia, finner man også seiren. Jeg burde ha sagt: Der hvor man finner seiren kan man være sikker på å finne Italia!

Hverken min personlige hengivenhet for Il Duce eller min instinktive følelse av vennskap for det italienske folk er forandret. Men jeg bebreider meg selv at jeg ikke har lyttet til fornuftens stemme som befalte meg å være hensynsløs i mitt vennskap med Italia. Og jeg kunne ha gjort dette både til gagn for Mussolini personlig og til fordel for hans folk.

Jeg er selvfølgelig klar over at en slik holdning fra min side ville ha fornærmet ham, og at han aldri ville ha tillatt meg. Men som følge av min langmodighet er det skjedd ting som ikke burde skjedd, og som meget vel kan vise seg å være fatale.

Livet tilgir ikke svakhet.

(I neste nr.: Hvorfor jeg angrep Russland).

Oslo Stigefabrikk

Inneh. ALF T. LUNDE,

Mosseveien 8, Oslo

Tlf. 68 88 17, pris 87 07 79

Skyvestiger oljet m/ caddimerte beslag. Takstige av jern, malertrapper og heisbare loftstrapper.

Tannlege
MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

TANNLEGE MAAMOEN
Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

Annelise Parow
TANNINNSETNING
Trondheim
Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke — Voldsminde

Arkitekt
HUSTAD
BÆRUMSV. 5, Ø. ULLERN
Telefon 55 61 29 — Oslo

Lørdag 1. august 1959

Nettopp utkommet:

Hos bokhandlerne,
Innb. til. Pris kr. 20.—.

BOKSENTRALEN, OSLO

VARULVEN

(Forts. fra s. 3).

til brutalitetens, stupiditetens og hykleriets syn på okkupasjonstidens mordere, er det rimelig at de fremstår som uangrikelige helter i motsetning til det landsforrederske pakket.

Men Varulven er som faen, det vet nokk Axel Sandemose: plutselig sitter den der man minst venter den. De edle heltene selv er dens viligste redskaper.

Den som lite leser ny norsk skjønnlitteratur kan ikke vite om Varulven raker opp som kunstverk innen en fattig litteratur. Men vurderingen av litteratur er i allmenhet både etisk og kunstnerisk og det er vanskelig å forstå, at en bok som i så høy grad er uttrykk for Varulvens onde ånd kan gjøre seg særlig fortjent til å premieres med det største stipendium norsk litteratur har.

HAKON MEYER

Har du husket

å fornye abonnementet for 2. halvår 1959? Hvis ikke må det gjøres omgående, for nå blir vi nødt til å stoppe avisen til dem som ikke har betalt.

Erfaren trelastmann

med god utdanning søker ny stilling. Kan eventuelt delta med kapital.

Bill. mrk.: «Trelastmann».

Daglig friske blomster

KRANSER til alle priser

SYNNØVELIE
Blomsterforretning

Fregnerveien 30, Oslo

TH. 44 23 30

FOLK OG LAND

7

«Farmand» og Krustsjov

(Forts. fra s. 5).

Mellom 15. og 17. juni 1940 besatte Sovjet de baltiske land, og i slutten av juni ble Bessarabia okkupert. Den 10. juli 1940, altså knappe 14 dager seinere, kom Sir Stafford Cripps til Moskva. Han anerkjente på den britiske regjeringens vegne besettelsen av de baltiske stater, og sa at Storbritannia også var villig til å anerkjenne Russlands rettigheter i Dardanellene, og førerskapet på Balkan.

Hvem beskyttet de baltiske land? Og hvem beskyttet Balkan?

Russisk førerskap på Balkan var altså anerkjent allerede 10. juli 1940.

«Det er dessuten svik mot de undertrykte folk å invitere den mann som har berøvet dem deres frihet», skriver «Farmand».

I 1945 skrev hele den norske presse at disse landene ble befriet av Sovjetunionens tapre helter. Og mange NS-folk er straffet fordi de motsatte seg «befrielsen» av Finnmark.

De amerikanske militære sier åpent at det er de amerikanske politikernes skyld at disse landene i dag ligger under Sovjet. Og sant nok, Sovjet har ikke besatt en kvadratkilometer land i Europa uten at det er anerkjent av Vestmaktene!

«Det er opprørende at en norsk regjering skal tvinge kongen til å motta ham» (Krustsjov), sier «Farmand».

Så vidt vi husker har kongen vært med på å avduke minnesmerke over sovjet-russisk innsats i Norge. Og den forrige kongen hadde ikke nok ros å komme med over kamerat Stalin og «våre allierte». Frontkjemperne er hårdt straffet fordi de tok kampen opp mot de samme allierte. Det rimelige ville vel da være om kongen med glede tok imot den store allierte som befriet Finnmark? Krustsjov burde få bo på Kongsgården, så slapp «Farmand» å ergre seg over utgiftene på Oscarshall eller annet steds.

«Den (regjeringen Gerhardsen) er like godtroende overfor Krustsjov som NS'ene

var godtroende overfor Hitler i slutten av 30-årene», sier «Farmand».

Hva for slags argumentasjon er dette? Regjeringen Gerhardsen har flertallet av det norske folk bak seg, den har hele statsmakten i sine hender, og Beredskapsloven gir den absolutt enevelde så snart det er fare på ferde. Og i slutten av 30-årene hadde kamerat Nygårdsvold makten.

NS'ene hadde ikke en eneste av de 150 stortingsmennene på tinget. Hvilken rolle spilte det så hva de trodde eller ikke trodde? Og hva vet «Farmand»s redaktør om deres godtroenhet?

Tilslut foreslår «Farmand» «sorte sløyfer» den dagen, men «det beste er tomme gater».

Krustsjov kommer som representant for verdens sterkeste militærmakt, og for den makt som befriet «Farmand» for «åket» under Hitler, og som var den store allierte. Han er invitert av Kongen i statsråd.

Vi foreslår at «Farmand»s redaktør setter på seg sort sløyfe, som rekker til gulvet, setter seg inne og trekker rullgardinet godt ned så ingen ser ham.

Et faktum som ikke kan motsies er at hvis Amerika og «Farmand»s venner hadde latt Hitler være i fred etter angrepet på Russland den 22. juni 1941, så hadde vi i dag ikke hatt noen kommunisme hverken i Russland eller i Kina.

Vi hadde hatt et krigstrett Tyskland, med okkupasjontropper i alle Europas land. Det hadde vært en bagatell å slutte fred med et slikt land, på grunnlag av Europas forente stater, hvor England selv kunne ha vært med.

Quisling skrev sin Europapakt for å få en slik ordning. «Farmand» og dens venner har tatt grusomt feil av verdenssituasjonen. Men denne feiltagelsen vil de lyve seg fra, og fortsette med sine ondsinnede angrep på dem som så rett, nemlig NS-folkene som «Farmand» stadig er ute etter.

O. K.

Bak kulissene:

(Forts. fra s. 4).

veke og drømmende ansikt, de mørke øyne og den høye panne, svarer rolig: «Regjeringens anordninger er gjennomført: Maginotlinjen blir besatt, fargete tropper er satt i marsj fra Syden mot østgrensen og troppene ved grensen er i alarmtilstand.»

Så tier han, og ministerpresidenten sier næsten heftig: «Det er visselig sikkerhetsforanstaltninger. Men det er ikke tilstrek-

kelig. Vi må ha almindelig mobilisering — så vil tyskerne straks trekke sine tropper ut av Rhinland igjen. Det er dette vi må oppnå, og jeg forutsetter at generalstaben vil kreve almindelig mobilisering.»

«Almindelig mobilisering?» — spør Gamelin, og så føyer han til: «Det betyr krig!»

«Vi besatte også Ruhrområdet uten at det ble noen krig!», svarer ministerpresidenten. —

«FRIHETEN»S TYSKE KAMPFELLER.

Friheten har hatt det travelt med å motbevise stygge påstander om at det sitter tidligere «nazister» i høye stillinger i Øst-Tyskland. — Bladets beviser ser slik ut: «Dr. Günther Kertzcher, 2. sjefredaktør i «Neues Deutschland», kom som 20-åring fra den borgerlige ungdomsbevegelse inn i SA, og ble senere overført automatisk fra SA til nazipartiet. Så han er naturligvis ikke tidligere «nazist», for som alle vet så var NSDAP's Sturmabteilung (SA) bare en uskyldig skole før en «automatisk» ble overført til passivt medlem i NSDAP! Ellers viser det seg at den tidligere Sturmabteilungs-mann (og kollega av Horst Wessel!) har utmerket seg storligen ved fast holdning og mot, idet han etter å være tatt tilfange straks

«Arméen må en gang vise at den eksisterer!»

«Det er ikke i Frankrikes militære interesse», sier general Gamelin langsomt, «å gå frem utover Maginotlinjen.»

Ministerpresident Albert Sarraut er ute av seg. Forsvaret av Maginotlinjen, å gjemme troppene i Maginotlinjen — det er den eneste tanke denne general har! Med Foch vilde det ha gått anderledes! Sarraut hører på ny Mangins berømte ord, som var hans stadige formel: «Il faut attaquer!» (Man må angripe) — og han hører det med den vidunderlige uttale som var Mangin egen. Han sa alltid «ettequer». Men nå er denne ville pågangsmann død — det heter at han er blitt forgiftet — og nå finnes bare denne general Gamelin, som lager fine, små dikt fordi det ikke faller ham vanskelig, men som nå viser seg som en soldat som viker tilbake for krigen fordi han vet at han ikke er den voksne. — Igår hadde han, ministerpresidenten, erklært for allverden i mikrofonen at Frankrike ikke ville forhandle med Tyskland så lenge Strassburg var innen rekkevidde av de tyske kanoner — nå vet han at det ikke blir noe annet å gjøre enn å forhandle, for den franske armés generalissimus tiltro seg riktignok å forsvare Frankrike hvis det blir angrepet, men heller ikke mere. — Her, i herreværelset i ministerpresident Albert Sarrauts bolig i Avenue Victor Hugo 15, blir Frankrikes skjebne avgjort i dette øyeblikk. Da den ansvarlige militære sjef ingen tillit har til seg selv og sin hær og på den annen side den ansvarlige minister ikke har mot til å gå med på den tyske førers fredstilbud, driver Frankrike uavvendelig mot sammen-

gikk i de rødes tjeneste mot sitt fedreland. Også de andre later til å ha sin fortid iorden i motsetning til for eksempel «nazigeneralene». Det heter således om professor Kohlmeier at han «hadde vært medlem av nazipartiet, men desserterte i 1943 og sluttet seg til den antifascistiske bevegelse». En slik kar kan naturligvis brukes. Gerhard Dengler, kommentator ved DDR's radio m.m.m. «gikk som 20-åring inn i (det uskyldige) SA og ble senere overført til nazipartiet. I sovjetiske krigsfangenskap fant også han veien til aktiv kamp mot Hitler». Ak ja, det er ikke mange tyskere som har en så i enhver henseende smukk fortid å se tilbake på.

*

REGJERINGEN SVIKTER NORSKE INTERESSER.

Trass i inntrengende henstillinger fra Hannevigs familie, som til og med var villige til å garantere utgiftene, har den norske regjering avslått å appellere Hanneviggssaken til De forente staters høyesterett. Dermed er da dette triste amerikanske overgrep mot en norsk borger og norsk eiendom fullbyrdet. Det eiendommelige er at av fire juridiske rådgivere som regjeringen forela saken, var det bare en som ikke anbefalte appell. Det kunde være interessant å vite hvem denne jurist som verdsettes tre ganger så høyt som de andre er — skjönt vi har jo vår misstanke — og det hvilke interesser det er regjeringen har varetatt i denne sak.

bruddet som inntraff fire år senere.

«De må også huske på, herr Sarraut», sier nå en minister, «at en krigersk gest, som kanskje fører til krig, absolutt ikke er opportunt innenrikspolitisk sett. Vi står foran valg, om mindre enn fire uker skal det velges nytt deputertkammer. Opptreer vi nå så energisk, så vil vi gi venstrepartiene en valgparole som de ikke kan ønske seg bedre: «Mot de menn som vil krigen — —» Hva høyre angår, så er det nokk for en skarp opptreden mot Tyskland, men det går bare med på krigen hvis det får noen ministerposter. Men De kan da ikke sjalte ut noen av Deres egne partifeller av den grunn!»

«Og så må De ikke glemme», føyer Piètri til, «det finnes dessverre mange defaitistiske franskmenn, som vil si: «Tyskerne har jo ikke besatt noe fransk område, men bare en strime land som faktisk tilhører dem!»

(Næste gang: I bakgrunnen — England).

FREDSPRISMANNEN FAR IKKE SPILLE TENNIS.

Midt i selveste New York har det inntruffet en noe pinlig historie. Den amerikanske neger Ralph J. Bunche, som i sin tid var med på å velsigne Israels landrov i Midt-Østen og som for dette fikk den berømmelige «fredsprisen» er sammen med sin sønn blitt nektet opptagelse i den meget eksklusive Forrest Hill Tennis Club tiltross for at det naturligvis var akkurat der han vilde være med. Grunnen var at klubbens statutter fastsetter at negrer og jøder ikke kan opptas som medlemmer. Så nå er Dagbladet i sving med å få rettet på det. Om nødvendig ved hjelp av Eisenhoweres soldater og blanke bajonetter.

*

ARBEIDERBLADET ORIENTERER

Ellers er Arbeiderbladet dypt bekymret over «krise i Israel» og begår i den anledning en leder som vel slår alle rekorder selv i dette historieforfalskningsblad. Det viser seg ifølge bladet at det er det Israel som har bemektiget seg arabisk jord og eiendom og som ved hjelp av terror og nedslaktning har jaget en million arabere fra sine hjem som er «truet av arabiske nabostater!» Om det land, som sammen med England og Frankrike direkte overfalt Egypt og holdt på å utløse en verdenskrig, forteller bladet at det er «de kommunistiske land som har støttet araberstatenes krigspolitik mot Israel, både med våpen og penger». Dette høres nesten ut som når bladet forteller sine lesere om etterkrigsoppgjøret, velvillig understøttet av dr. Magne Skodvin, som gir pokker i beviser og dokumenter.

FOLK og LAND

Ekspedisjon og kasse:
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Boks 3214

Abonnementspriser

Kr. 25,- pr. år, kr. 12.50 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 29.00 pr. år, kr. 14.50 pr. halvår. Utlandet forøvrig: kr. 33.00 pr. år, kr. 16.50 pr. halvår. I nøytralt om-slag kr. 35.00 pr. år, kr. 17.50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre
Annonsepris:

32 øre pr. millimeter over en spalte.

Bruk postgironr. 16450.

Utgiver A/L Folk og Land
Sambandstrykkeriet

Oslo